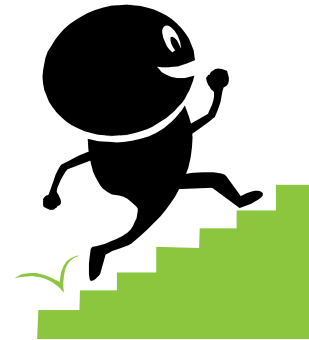

Gir flerspråklighet et fortrinn?

Professor Mila Vulchanova,
Språktilegnelses- og språkprosesseringslab.,
NTNU

mila.vulchanova@ntnu.no

Oversikt

- To-/flerspråklighet
- Flerspråklighet i Norge
- Eksperimentelle studier av flerspråklighet i Norge
- Flerspråklighet og utdanning

Flerspråklighet

- Hva skal til for at en person defineres som to- eller flerspråklig?
- Er flerspråklighet en negativ faktor i språkutviklingen?
- Trenger flerspråklige spesiell tilrettelegging på skolen?

Flerspråklighet: fordeler

- Flerspråklige individer har **flere fordeler**
  - ✓ smartere
  - ✓ mer kreative
  - ✓ har bedre språklig bevissthet
  - ✓ er bedre til å forstå/oppfatte det som blir sagt
  - ✓ flerspråklige barn presterer bedre på skolen (matte)

Flerspråklighet: ulemper

- Grammatikkutviklingen kan være annerledes, men like god
- Trenger mer tid til å oppfatte, forstå og bruke språket
- Dårligere ordforråd i enkeltspråkene, men ikke totalt

Den norske situasjonen: helt unik

- Flerspråklig på flere nivåer
  - ✓ skriftlig språk (bokmål og nynorsk)
  - ✓ talemål (dialektene)
- De fleste nordmenn er flerspråklige på begge nivåer
- Lite eksperimentell forskning

Ordprosesseringsprosjektet

- 50 deltakere – homogen ung gruppe
  - ✓ ulik språklig bakgrunn
  - ✓ ulike landsdeler
- Test: ordidentifiseringsoppgave
  - ✓ 540 enheter
  - ✓ bokmål/nynorsk
  - ✓ både ekte ord og oppdiktete ord

Ordprosesseringsprosjektet

- Spørreskjema
- Faktorer i analysen
  - ✓ bokmål og nynorsk
  - ✓ dialekter
  - ✓ ferdigheter i andrespråket
  - ✓ type testord
  - ✓ forsøksresultat (alder, kjønn, høyre-/venstrehendt)

Resultater

- Bokmål prosesseres raskere
  - ✓ ord i testen som kommer fra **bokmål**, identifiseres vesentlig **raskere**.
- Jo oftere deltakeren bruker **nynorsk skriftlig**, jo **raskere** identifiserer han/hun ord fra begge målformene. I tillegg er svarene mer **korrekt**.

Resultater

→ **Skriving er en av de viktigste komponentene i språkferdigheter.**

Resultater

- Aktiv bruk av nynorsk gir raskere forståelse/oppfattelse av ord (språkprosessering).
- Deltakere med **lik kompetanse i begge målformene har en klar fordel i språkprosesseringen.**

Resultater

- «Effect of trial» bare for nynorsk:
Jo flere ord fra nynorsk man har vært eksponert for gjennom testingen, jo raskere identifiserer man ord – uansett målform.

Resultater

- Kort, men **intensiv eksponering til språket** (nynorsk) er **meget verdifull**
→ kan anvendes direkte i undervisningen
- Nynorsklesing gir **ikke** raskere prosessering
- Paradoksalt? Nei!

Resultater – andrespråk (engelsk)

- Engelsk skriving fører til saktere prosessering
- Jo mer flerspråklig, jo saktere språkprosessering, MEN: det er mange andre fordeler ved å være flerspråklig!
- Dialektbakgrunn gir ingen utslag på resultatene

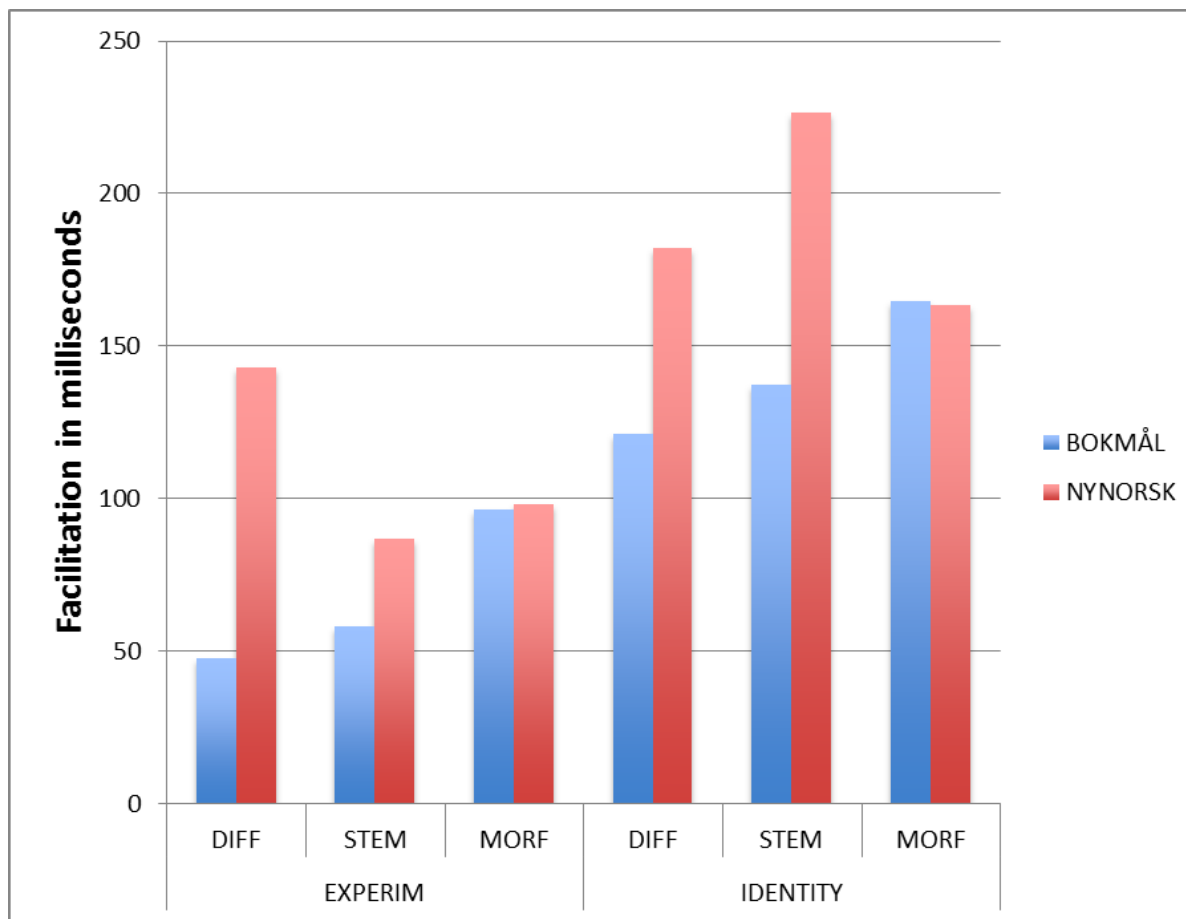
Høre-/lese-eksperiment

- Å teste om ord på bokmål og nynorsk «hører sammen» i det mentale leksikonet

Foreløpige resultater

- Ord fra begge målformer er sterkt assosiert i hjernen, og da spesielt for **ordpar fra bokmål og nynorsk med samme betydning, men med ulik form** (*begynne* → *byrje*; *veilede* → *rettleie*)

Prestasjonsfremmelse for ord fra begge målformer

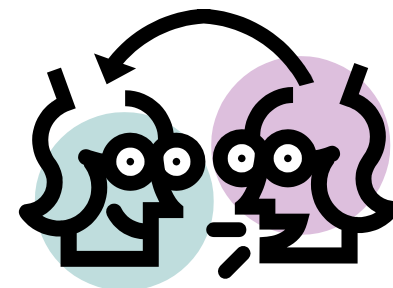

Hvordan tolke resultatene?

- Bokmål og nynorsk er et godt eksempel på «ekte» tospråklighet
- Ikke nødvendig å «pugge» ord i nynorsk, fordi de hører til det samme mentale leksikonet
- Undervisningen bør heller ta utgangspunkt i de systematiske grammatiske forskjellene mellom språkvariantene

Pågående forskning

- Taleoppfattelse hos flerspråklige/flerdialektale personer (født og oppvokst i Norge)
- Hypotese: flerspråklige/flerdialektale er **flinkere til å oppfatte variasjon i tale**, for eksempel andre dialekter og utenlandsk aksent

Flerspråklighet i utdanningen

- Burde utnyttes på en bedre måte
- Øke motivasjonen blant elevene (bevisstgjøring)
- Oppdaterte undervisningsopplegg

Flerspråklighet i utdanningen

- Reflektere over egen flerspråklighet/
språklig bakgrunn
  - ✓ fokus på grammatikk (parallell grammatikk)
- skoleopplegg under bearbeidelse v/Brita
Riksem (Tor Åfarli, NTNU)
  - ✓ sammenligne med andre skandinaviske språk

Konklusjon

- Behov og rom for mer forskning
- Undervisningsoppleggene i skolen bør oppdateres som følge av nye forskningsresultater

Stor takk til

Språkrådet, Maria Asbjørnsen, Juhani Järvikivi, Valentin Vulchanov, Tor Åfarli, Brita Riksem, Odin Lein Strand, Hanne Siri Sund og alle deltakerne i testingen.